

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СЯЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАЎ БЕЛАРУСІ І КІРАУНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАЎ БССР

№ 40 (590)

Субота, 23 лістапада 1946 года.

Цана 50 кап.

Новымі творами сустрэць трыццацігоддзе Кастрычніка

Для савецкай літаратуры і савецкага мастацтва бягучы год з'яўляецца гістарычным, этапным годам. Паставы ЦК ВКП(б) аб ляснянскіх літаратурных часопісах, аб рэпертуары драматычных тэатраў і кінофільма «Большая жизнь», таксама як і даклад таварыша А. А. Жданова аб часопісах «Звезда» і «Ленінград» — з'яўляюцца баявой праграмай далейшага развіцця нашай літаратуры і мастацтва.

Перад пісьменнікамі і работнікамі ўсіх галін мастацтва паставлена пачасная задача — садзейнічаць вялікаму сацыялістычнаму будаўніцтву, садзейнічаць выкананню планаў аднаўлення і далейшага развіцця народнай гаспадаркі нашай краіны.

«Савецкія пісьменнікі і ўсе нашы ідэалагічныя работнікі паставлены цяпер на перадавую лінію агню, бо ва ўмовах мірнага развіцця не знімаюцца, а наадварот, узростаюць задачы ідэалагічнага фронту і ў першую чаргу літаратуры. Народ дзяржавы, партыя хочуць не аддалення літаратуры ад сучаснасці, а актыўнага ўдзялення літаратуры ва ўсе бакі савецкага жыцця. Больш за ўсё высока цэнзіць літаратуру, выразна бачыць яе вялікую гістарычную ролю ва ўмацаванні маральнага і палітычнага адзінства народа, у згуртаванні і выхаванні народа. Цэнтральны Камітэт партыі хоча, каб у нас было багацце духоўнай культуры, бо ў гэтым багацці культуры ён бачыць адну з галоўных задач сацыялізму» (Жданав).

У гэтыя гэтае агульнае заданне, у якасці часткі такой агульнай задачы, перад пісьменнікамі і работнікамі тэатральнага, музычнага, выяўленчага і кінамастацтва Савецкай Беларусі пастае канкрэтная задача — напісанне і стварэнне высокай і глыбокай культуры твораў, якія ў сапраўды высока мастацкім і малым форм усіх жанраў, твораў, прысвечаных 30-годдзю Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

За гады Вялікай Айчыннай вайны беларуская савецкая літаратура і ў прыватнасці пазыя, узмушлена і вырасла. Мы памятаем выдатны верш Я. Купалы, напісаны ім у час Айчыннай вайны, мы ганарыліся і гаварылі тэорыі нашых годнага паэта Якуба Коласа, «Сцягам брыгады» А. Куляшова, вершамі тых год М. Танка, П. Панчанкі, П. Броўкі, П. Глебкі, савецкага грамадскага высока знаціна вайны апаэты М. Лынькова. Многія з гэтых твораў перайшлі ў залаты фонд савецкай літаратуры і сталі гонарам беларускай савецкай культуры. Але мы, савецкія людзі, не можам спыніцца на дасягнутым. Партыя вучыць і заклікае нас заўсёды рухацца наперад, бо толькі ў няспынным руху наперад могуць быць вырашаныя задачы, якія ўскладзены гісторыяй на вялікі савецкі народ і савецкі люд.

Нас не можа цяпер задаволіць нават усё найлепшае, што было створана за мінулыя гады.

Партыя патрабуе ад літаратуры ўсебаковага, прайдзенага і глыбокага паказу сённяшняй савецкай рэалінасці і яе будаўніцтва — простых, сціпных і працавітых, мужных, разумных і высокародных савецкіх людзей. Народ чакае твораў, у якіх ён можа убачыць адлюстраванне працы, сілы, вернасці, выносливасці, умения пераадоўваць цяжкасці вайны і пасляваеннага жыцця, адлюстраванне глыбокай веры ў справядлівасць справы, за якую ён змагаецца.

Беларуская савецкая літаратура ў вялікай, неаплачонай запам'яцінасці перад савецкім народам.

Пазыя «Хлеб» П. Броўкі і «Сям'я» А. Бялявіча — гэта толькі спроба паказу ў пазыі сённяшняй калгаснай вёскі; аповесць «Станаўленне» У. Краўчанкі і першая ча-

стка рамана «Пад мірным небам» А. Стахоўча з'яўляюцца такой спробай у галіне прозы.

Ад беларускіх савецкіх драматургаў, як і ад усіх пісьменнікаў, цяпер, як ніколі, патрабуецца творчая актывізацыя. Тэатр і глядач чакаюць п'ес, у якіх вялікае багацце душэўнай якасцяў савецкага чалавека знайшло б імя і зместовае выяўленне. Нашай сцэне павінен быць дадзены матэрыял для паказу велічнага вобраза савецкага чалавека — выканаўцы гіганцкіх планаў будаўніцтва сацыялізму ў СССР.

Задача стварэння ў бліжэйшы час новых высокакачэсных твораў стаяць таксама і перад дзеячамі ўсіх галін беларускага савецкага мастацтва. Перад майстрамі мастацтва цяпер у якасці галоўнай задачы пастала праблема стварэння вобраза станаўчанага героя. У тэатры, кіно, выяўленчым мастацтве і музыцы вобраз станаўчанага героя павінен заняць дамінуючае месца. На працягу года, высокамастацкім паказе савецкага чалавека павіны скацэнтравацца сваю ўвагу дзеянні беларускага савецкага мастацтва. «Работнікі мастацтва павіны зразумець, — гаворыцца ў паставе ЦК ВКП(б) аб кінофільма «Большая жизнь», — што тыя з іх, хто і надалей будзе бездаказна і лёгкадумна ставіцца да сваёй справы, лёгка могуць апынуцца са бортам перадавога савецкага мастацтва і выйсці ў тыраж, бо савецкі глядач вырае, яго культурныя запатрабаванні павялічыліся, а партыя і дзяржава будуць і надалей выходзіць у народзе добрыя густы і высока патрабавальнасць да твораў мастацтва».

Ражысёры і мастакі, кампазітары і акторы, музыканты і мастацтвазнаўцы павіны заўсёды мець на ўвазе гэтыя ўказанні Цэнтральнага Камітэта нашай партыі. Толькі шляхам стварэння значных мастацкіх вобразаў савецкіх людзей, толькі праз высокамастацкі творы дзеянні мастацтва змогуць прыняць плённы ўдзел у той вялікай ідэалагічнай рабоце, якую партыя даручыла мастацкай інтэлігенцыі.

Партыйныя арганізацыі творчых саюзаў, тэатраў і іншых мастацкіх устаноў павіны адзначаць выключную арганізуючую і накіруючую ролю ў справе актывізацыі і арганізацыі работ пісьменнікаў і дзеячоў усіх галін мастацтва па стварэнню новых поўнацэнных твораў, прысвечаных 30-годдзю Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Комуністы — дзеянцы ўсіх галін літаратуры і мастацтва павіны быць у першых радах тых, хто сёння самаадна працуе над новымі творами, над вырашэннем задачы далейшага росту, развіцця і ўдасканалення савецкай літаратуры і мастацтва.

«Вялікія і высокародныя задачы, якія стаяць перад тымі атрадамі савецкай інтэлігенцыі, што закліканыя весці выхавальную работу ў нашым народзе, насаджаюць культуру, развіццё ў нашым народзе новыя густы і запатрабаванні, умоўваюць маральна-палітычнае адзінства народа. Няма ніякага сумнення ў тым, што армія нашых прапагандыстаў, літаратуры, работнікаў мастацтва, настаўнікаў, работнікаў навукі, як і ўся савецкая інтэлігенцыя, варты выканаць гэты абавязак». (З даклада А. А. Жданова на ўрачыстым пасяджанні Маскоўскага Савета 6 лістапада 1946 года).

Творчая актывнасць, штодзённая напружаная праца, — вось што з'яўляецца перадавою выканання задачай, што паставлены партыяй перад работнікамі літаратуры і мастацтва. Праўдзіны і партыйныя арганізацыі творчых саюзаў, кіраўнікі і партыйныя арганізацыі устаноў мастацтва галоўнай сваёй задачай павіны лічыць усямерную дапамогу творчым работнікам у стварэнні новых мастацкіх твораў.

Усесяюзная нарада дзеячоў тэатра і драматургаў

18 лістапада г. г. у Маскве адрылася Усесяюзная нарада работнікаў тэатра і драматургаў. Народа склікана Камітэтам

па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР і Праўдзінем Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР.

Гвардзейскія мінамёты на нарадзе ў Мінску 7 лістапада 1946 года. Фота Г. Бугаеўскага.

У Саюзе савецкіх пісьменнікаў Беларусі

15 лістапада адбылося чарговае пасяджанне Праўдзіня Саюза савецкіх пісьменнікаў Беларусі.

Праўдзіне абмеркавала план выдання мастацкай літаратуры на 1947 год. У 1947 годзе Дзяржаўнаму Выдавецтву БССР будзе выдадзена 77 назваў кніг. Сюды ўвойдуць выданні класікаў беларускай літаратуры, новыя творы сучасных беларускіх пісьменнікаў, анталогія ляснянскіх паэтаў, пераклады з рускай і іншых моў.

Акрамя таго да 30-годдзя Вялікай Кастрычніцкай Сацыялістычнай рэвалюцыі будуць выданыя масавым тыражом лепшыя творы сучасных беларускіх пісьменнікаў і паэтаў.

М. Лыньковіч, П. Пестрак, М. Клімковіч, Х. Мальцінскі і У. Луцвіч у сваіх выступленнях адзначылі, што Дзяржаўнае Выдавецтва БССР не выканала плана 1946 г. Некаторыя кніжкі знаходзяцца ў вытворчасці па году і больш і да гэтага часу не могуць выйсці ў свет. Адсутнасць патрэбнай паліграфічнай базы не дае магчымасці ажыццявіць шырокі план выдання мастацкай літаратуры. 70 кніжак, падрыхтаваных да друку, усё няк не могуць паласці ў вытворчасць. З плана Выдавецтва на 1947 год чамусьці выпадае творы многіх маладых пісьменнікаў, а таксама амаль усіх ім не запалена кнігі па пытанню мастацтва і этнаграфіі.

Пісьменнікі выказалі пажаданне, каб у план Выдавецтва 1947 г. была ўключана кніга дакладаў, зробленых у час купальскіх чытанняў 1946 года.

Затым былі заслушаны даклад Пётруся Броўкі і даклад У. Агіевіча аб рабоце часопіса «Полымя». Часопіс «Полымя» аднавіў свой выхад у студзені 1945 года. За гэты час на яго старонках былі надрукаваны лепшыя творы беларускіх пісьменнікаў і паэтаў. Сярод іх незаключаны аповесць Кузьмы Чорнага «Скіфскі лес» і аповесць «Застарэлы дзень», пазыя Пімена Панчанкі «Малодасць у паходзе» і «Іспанская ноч», вершы Максіма Танка, Пятра Глебкі, пазма А. Бялявіча «Сям'я», аповесць У. Краўчанкі «Станаўленне», а з дзесятага нумара пачынае друкавацца выдатная пазма народнага паэта Беларусі Якуба Коласа «Рыбакова хата», а таксама творы маладых пісьменнікаў. «Аднак на старонкі часопіса, — гаворыць П. Броўка, — трапілі некаторыя беззастаўныя і слабыя вершы. Мала друкавалася твораў на аднаўленчую тэматыку. Часопіс слаба знаёміў беларускага чытача з лепшымі здымкамі братніх літаратур. На старонках часопіса пачалі друка-

вацца новыя аўтары. Заслужваюць увагі творы маладога празаіка Івана Шамякіна «Помста» і «У снежнай пустыні», нарысы Свірыдава і Шчарбатава аб герайчнай барацьбе беларускіх партызан у тыле ворага».

Па адзелу драматургі надрукаваны лепшыя драматычныя творы беларускіх драматургаў. Асноўную ўвагу па адзелу крытыкі рэдакцыя звяртала на друкаванне артыкулаў, накіраваных на вырашэнне праблем развіцця сучаснай беларускай літаратуры. Але некаторыя артыкулы маюць нізкі тэарэтычны ўзровень і не даюць канкрэтнага аналізу твораў савецкіх пісьменнікаў.

З аналізам зместу часопіса за справядлівы перыяд выступіў У. Агіевіч, які значную частку свайго даклада прысвяціў крытычнаму разбору найбольш буйных твораў, змешчаных у часопісе.

Міхась Лыньковіч і Аляксей Кучар адзначылі, што Саюз савецкіх пісьменнікаў мала аддае увагі падпарадкаваным яму органам перыядычнага друку. Трэба стварыць належныя ўмовы для работы рэдакцыі, наладзіць больш шчыльную сувязь з жыхарамі працоўных рэспублікі. Патрэбна аддаць больш увагі зместу нашага чытача з твораў братніх літаратур.

Пётро Глебкі выказаў думку аб тым, што ў бліжэйшы час неабходна абвясціць конкурс на лепшы мастацкі твор аб аднаўленні народнай гаспадаркі. Часопіс павінен змяшчаць больш біяграфічны матэрыял аб пісьменніках, што з'явіцца значнай дапамогай выкладчыкам беларускай літаратуры.

У прынятай Праўдзінем рэзалюцыі адзначана, што часопіс «Полымя» за справядлівы перыяд справіўся з паставленымі задачамі. У далейшай рабоце часопіс павінен змяшчаць больш біяграфічны матэрыял аб пісьменніках, што з'явіцца значнай дапамогай выкладчыкам беларускай літаратуры.

Праўдзінем ЦСПБ і Дзяржаўнаму Выдавецтву БССР неабходна ажыццявіць кантроль за савчасным выхадом часопіса з друку, правесці рад мерапрыемстваў з мэтай папулярнасці і распаўсюджвання часопіса сярод шырокіх мас чытачоў.

Адзел савецкага мастацтва ў Трэцяноўскай галерэі

У Дзяржаўнай Трэцяноўскай галерэі адчынены адзел савецкага выяўленчага мастацтва. Тут сабраны самыя лепшыя творы савецкіх мастакоў.

У адзеле прадставлены творы М. Авлава, В. Бакшэва, І. Бродскага, А. Герасімава, С. Герасімава, П. Канчалюка, П. Корына, Н. Крымава, В. Машкова, М. Насцерава, М. Сар'яна, В. Якаўлева, К. Юона, Г. Варэйскага, Н. Жукава, В. Фаворскага,

Д. Шчырмава, Н. Андрэева, В. Мухінай, С. Меркурава, М. Манізера, І. Шадра і др. Пачаснае месца адведзена творами, якія прысвечаны жыццю і дзейнасці Леніна і Сталіна.

Новая экспазіцыя асабліва выразна раскрылае вобразы савецкага чалавека, любоў нашага народа да сваёй Радзімы, яго барацьбу за стварэнне і ўмацаванне магутнага сацыялістычнага дзяржавы.

Да Дню артылерыі

АРТЫЛЕРЫСТЫ

(Нарыс)

На святамі эскадроны перайшлі Одер і занялі некалькі хат вёскі. Бой разгарнуўся, і трымаючы гудкі ў тэлефонных трубкаў паведамлялі штабу, што станаўшча конікаў нялёгкае. Камэска прасіў:

— Нямецкія танкі рухнуцца ў контратаку. Дайце ўзвод Барысава.

Старшыня Барысаў, камандзір агнявога ўзвода, са сваімі артылерыстамі толькі ўчора выйшаў з бою і знаходзіўся ў рэзерве. Яго пасылалі на самыя адказныя участкі.

Камандуючы артылерыяй заспакоіваў камэска:

— Трымайцеся. Артылерыю пашлім! Нарэшце старшыня атрымаў загад — выйсці на дапамогу эскадрону.

Вільготныя паўднёвыя вятры прынеслі адлігу, і лютаўскі лёд трашчаў пад нагамі. Цяжару гармат ён не мог вытрымаць, а пераправа была яшчэ не гатова. Паветра гуздава ад асколкаў, і штохвілінна ўспышкі разрываў дакрывалі бераг чорнымі варонкамі. Зямля дымілася горкім чадом. Але ці першая гэта пераходзіла сустрэцца на шляху гвардзейцаў, якія з банямі прайшлі ад Калугі да Одэра?

Старшыня Барысаў пастукаў палкай аб лёд, як-бы выпрабавуваў, ці моцны ён, змеру поглядам шырыню ракі і звярнуўся да сваёй байцоў:

— Артылі! Ці на нашым шляху не было пераходзі? Успомніце Жыздар, Дняпро, Жытомір. За мной!

Людзі, а за ім і коні, паслухмяны сваім гаспадарам, рушылі на лёд. Прайшоўшы некалькі крокаў, яны пачалі правальвацца. Ад цяжару гармат лёд угнаўся і перадаі

анусяліся ў ваду. Тады да іх кінуліся байцы і самі пакілі гарматы на бераг.

Гэта была адна дружная баявая сям'я. А старшыня ўвасабіў іх волю і мужнасць. Сем разоў ён лячыўся ў шпіталі і сем разоў вяртаўся ў сваю ролюную батарэю.

Па яго загаду байцы ішлі на любява ахвяры. І цяпер на першаму яго слову байцы кінуліся ў ваду і выканалі загад: гарматы былі на заходнім беразе.

— Проста! — скамандаваў ён і пайшоў напераду.

Зледзянелы халат скурчыўся і пабілеў ад марозу. Глуха шумелі прыдарожныя ліпы. Наперадзе гаралі хаты, і востракачненныя чарпачныя дахі з трэскам правальваліся ў полымя.

Старшыня на ходу вярнуў мясцоўнасці арментаваўся, дзе зручней выбраць агнявую пазіцыю. Спыніўшыся каля аднапавярховага вуглавога дома, ён загадаў:

— Гарматы паставіць тут! Потым паглядзець на дарогу, на чорнае поле, спыніў погляд на лагчыне і ўзгорку, паказаў рукой:

— Сектар абстрэлу. Байцы пачалі абсталяваць пазіцыю. Старшыня дастаў карту і пайшоў у хату.

Мя сядзеў за кухонным сталом, курым і рыхтаваў картку супрацьтанкавага агню. Пахучы дым чаркавага махоркі клубіўся над галавамі. Сценны дома ўздыгалі ад выбухаў, і са столі асыпалася атынкаўка.

— Цяжкі! — заключыў старшыня. — Нямецкай «свіней» частуючы!

Мокры халат вясюль над пеклай. Старшыня пайшоў да яго, потым звярнуў у пабітае акно. Бераг і дарога казалі агнявымі жэ-шымамі.

Праект кіно-тэатра «Перамога» ў г. Мінску. (Архітэктар Н. Драздоў).

Навіны мастацтва

(Ад нашага маскоўскага карэспандэнта)

ТЫСЯЧНЫ СПЕКТАКЛЬ

У Вялікім тэатры Саюза ССР 12 лістапада адбыўся тысячны спектакль оперы П. Чайкоўскага «Юдзіт Агееўна».

Першы спектакль гэтай оперы на сцэне Вялікага тэатра адбыўся 11 студзеня 1881 года.

ЮБІЛЕЙ ТЭАТРА ІМЯ ВАХТАНГАВА

13 лістапада споўнілася 25-годдзе з дня заснавання Маскоўскага тэатра імя Я. Вахтангава.

У тэатры адбыўся ўрачысты сход калектыва тэатра. Пасля схода артысты тэатра накіраваліся на Нова-Дзевічы могілкі, дзе ўсклаў вянк на магілу Яўг. Вахтангава і В. Шчукіна.

ЗВАРОТ У МАСКВУ ТЭАТРА ІМЯ ЛЕНІНСКАГА КОМСАМОЛА

У Маскву з Югаславіі вярнуўся калектыў тэатра імя Ленінскага комсамола. За час двухмесячнага прабывання ў Югаславіі ён паказаў свае спектаклі ў Белградзе, Загрэбе, Спліце, Любляна і іншых гарадах. Усе спектаклі тэатра прайшлі з вялікім поспехам.

14 лістапада спектаклем К. Сіманова «Так і будзе» тэатр пачаў новы тэатральны сезон у Маскве.

«ПЛАТОН КРЭЧЭТ» У МАСТАЦКІМ ТЭАТРЫ ІМЯ М. ГОРКАГА

Мастацкі тэатр імя М. Горкага занава паставіў спектакль «Платон Крэчэт» А. Карнейчука. Пастаноўка спектакля — А. Судакова. Ролу Крэчэта ў спектаклі выконвае народны артыст РСФСР Дабранраваў. Ролу Бераста — народны артыст РСФСР Ташаркуў.

«РУСКАЕ ПЫТАННЕ»

Драматург К. Сіманаву напісаў новую п'есу «Рускае пытанне». П'еса мае быць паставлена ў маскоўскім тэатры імя Ленінскага комсамола.

«АСОБАЕ ЗАДАННЕ»

Цэнтральны Дзіцячы тэатр гэтымі днямі паказаў сваю глядачу новы спектакль «Асобае заданне» С. Міхалкова.

ЗАКЛЮЧНЫ КАНЦЭРТ АГЛЯДУ ХАРЭАГРАФІЧНАЙ І МУЗЫЧНАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ

10 і 11 лістапада ў Маскве, у Вялікім Тэатры Саюза ССР адбыліся два заключныя канцэрты ўдзельнікаў Усесяюзнага агляду харэаграфічнай і музычнай самадзейнасці.

Вялікім поспехам карыстаўся танец «Мяцеліца», выкананы калектывам Гомельскага чыгуначнага вузла. У канцэрте прынялі ўдзел маскоўскія металісты, шахцёрскі Дабас, нафтавікі Азербайджана, рабочыя уральскага заводу, працоўныя Грузіі, Арменіі, Літвы, Эстоніі, Латвіі і Карэлі-Фінскай ССР.

Горача сустрэлі глядачы выступленне харэаграфічнай самадзейнасці Украінскай ССР.

Канцэрты закончыліся рускімі скокамі ў выкананні аб'яднанага ансамбля самадзейнасці маскоўскіх прадпрыемстваў.

На канцэрте 10 лістапада прысутнічаў Старшыня Вярхоўнага Савета СССР Н. М. Швернік. Разам з ім глядзела канцэрт дэлегацыя Чэхаславакіі, якая гасцюе ў Маскве.

НАРАДА БІБЛІЯТЭЧНЫХ РАБОТНІКАЎ г. МАСКВЫ

16 лістапада ў Маскве адчынілася нарада бібліятэчных работнікаў г. Масквы, прысвечаная пытанню палепшання бібліятэчнай работы ў святле пастаноў партыі аб літаратуры і мастацтве. На нарадзе з дакладам на гэтую пачытанню выступіла дырэктар Дзіцячага Дзяржаўнага Выдавецтва тав. Л. Дубровіна.

ЗБОРНІК П'ЕС ДЛЯ ТЭАТРАЎ ЮНАГА ГЛЕДАЧА.

Выдавецтва «Мастацтва» выдала зборнік п'ес, які атрымаў прэмію на вакрытых конкурсе п'ес для дзіцячых тэатраў. У зборнік увайшлі п'есы В. Катаева — «Сын палка», С. Міхалкова — «Смех і слязы», С. Маршак — «Кошкі дом», В. Панавай — «Дзв'ючы».

— Хутка пойдуць у контратаку! Барысевіч, звярнуўся ён да канавода, — перадайце, каб падрыхтаваліся!

На дарогу падалі пасечаныя асколкамі галіны дрэў. На вуліцы пачалася сумятня.

— Даведайцеся, што такое! — загадаў ён сувязному.

Той не паспеў выбегчы з хаты, як у дзвярах з'явіўся камандзір гарматы.

— Таварыш старшыня! Тыгры ідуць, — трымаючы голасам крываўну ён і пабег да гарматы.

— Хай ідуць, — спакойна адказаў Барысаў, не пакідаючы курчы.

Потым ён зататаў цыгарку, узяў са стала палавую сумку і накіраваўся да дзвярэй. Адзіна з чырвонаармейцаў наважыўся зняць плашч.

— Хай сохне. Гэтых плашчый мы не адымо.

Пакідаючы чорны след на снежным полі, у напрамку пераправы ішлі нямецкія танкі. Наперадзе — тры легкія, а за ім — «Тыгры». Яны часта спыняліся. Жоўтыя вельмі ўспышвалі агнём. І амаль у тую-ж хвіліну з аглушальным трэскам рваліся снарады.

Разлік гармат застыў на сваіх месцах і чакаў каманды. Наводчыкі лавілі ў візирных трубкаў сталёвыя цэлы танкаў, і палухнічныя сталыя гармат моўчкі паварачваліся за ім.

— Падрыхтавацца! — Барысаў абвёў вачыма сваё вайна і прыўзняў руку. Палаўшы каманду, рэзка махнуў рукой і крываў:

— Агонь!

Гарматы ўздрыгнуліся і падскокчылі. Яркі агонькі ўспынулі на вельмі параднага танка. Ён спыніўся, падаўся назад і, ахвотным баровым полымем, схваціўся ў дыме. А троньня «Тыгры» абійшлі танк, што загаруўся, і прыбавілі ходу.

— Агонь! — раз-

Аркадзь КУЛЯШОЎ

НОВЫЯ ВЕРШЫ

ДОМ

Некалі дом красавіўся На месцы на гэтым. Пасля бамбёжак стаяць ён застаўся Шкілетам.

На рыштванні Пачуліся першыя песні. Хай ішча вокны ягоныя Небам зашклёны,

Калі, ідучы, завітаю На поле бою старою, Па надпісу адшукаю На ім ты магілу героя.

НА ПОЛІ БОЮ

І не адзіўлівым блякелля, Калі ён адуць ашпіта, Якое на небе сонца І сінява якая.

БАЛАДА ПРА ВОНА

Паводле народных матываў

На берэзе мора, у часе прыбою, Узважалі нелюдзі вока людское. Ні скалы, ні горы каменя цяжкога Не пераважылі вока малаго.

На сэрцах у нелюдзю стала трывожна— Ім вока ніяк пераважыць не можна.

І не здзіўляйся вельмі, Не думай, што гэта здаецца, Калі ў глухім падаямлі Ягонае сэрца заб'еца.

КОЛАС

Коласу—вырасціць жменя зярнят. А знізу ўверх, а зверху ўніз Свае ганяе сокі.

ПАСВЕДЧАННЕ

Яно сабе самому дадзена, Яно не на паперы складзена. На светлых аркушах дарог Яно, Друкована слядамі ног Яно.

А дачытаць яго захочае, Пад заснен дрэў з дарогі збочыце. Там, сведчачы сляды прадзіўныя, Ляжыць паіта—пячаць маўкліва.

ЧМЕЛЬ

Тут гулі гарматы, Рваліся спаряды, Дрэвы на кавалкі трушчылі, ламалі, Тут свісцелі кулі, А цяпер зноўлі У маўклівым лесе зноў закукавалі.

Весткі ён збрэа, Каб расказаць сонку, каб расказаць хмарам.

КАРАНДАШ

У карандаша характар стаў, Як і мне, яму хапае спраў, Нездарма графіт яго трымаў Я ў маленстве сэрцам называў.

Ні на момант я не забываю, Што ў руках маіх за карандаш.

ЛІСТЫ

Вы, бярозы мае залатыя, Хто пакідаў на шлях, на масты Вашы рукі—галіны даўгія, Вашы пальцы—сухія лісты?

ВЯСЕЛЛЕ

Разам з жытнімі хвалімі хочаць У шчасліва твары зірнуць. Нат' на момант зямля прыпынілася І на ўласнай застыла вясі,

КАМЕНКА

Жыў дзед мой, ходзяць чуты Каля дзярпроўскай плыні, У Каменцы бялюткай, На мілай Украіне.

Мне любы край васьм гэта І той, адкуль я еду, Я гораха люблю іх Любоўю бацькі дзёда.

СЛАНЕЧНІК

Сланечнік нам у твары дыхаў цветам, Мы прыкмычалі летнюю парой, Што ён штодня да сонцам водзіць следам

Некалькі заўваг*

У сваім дакладзе аб часопісах «Звезда» і «Ленінград» тав. Жданаў сказаў: «Наш народ чакае, каб савецкія пісьменнікі асэнсавалі і абагулілі велізарны вопыт, які народ набыў у Вялікай Айчыннай вайне».

аднаўлення прысвечаны толькі вершы «Раніца над Мінскам». Некаторыя аднаўленчыя матывы ёсць і ў вершы «Добра было-бы».

У гэтых словах сфармулявана задача, за вырашэнне якой час узацца па-сапраўднаму і нашаму беларускаму атраду савецкай літаратуры.

Вяршы «Гэта было вясной», які звычайна прыводзіцца як доказ гэтага, становіць сабой адзін з варыянтаў тэмы спадчына-насці жыцця, ці, калі хочаце, бясперсіння.

Літаратурныя вечары

16 лістапада ў клубе Мінскага аэрапорта адбыўся літаратурны вечар для афіцэраў і работнікаў аэрапорта.

Тое-ж можна сказаць і ў адносінах да верша «Калыханка». Фальклорная форма завульгару ў гэтым вершы ёсць сродак і прыём для раскрыцця ідэі: каштоўным з'яўляецца не пасіўнае, босколернае іванаванне, а жміццё, напоўненае бараньбой, неспаскоем, пераадоленнем нягод.

Анталогія беларускай паэзіі і навелы

У Дзяржаўных Выдавецтвах УССР у 1947 годзе будуць выданы анталогія беларускай паэзіі і беларускай навелы ў перакладах на украінскую мову.

Адноўлены кіно-тэатр «Таварыш»

Пасля заканчэння аднаўленчых работ, якіх крэйсе кінотэатр Баўруйска «Таварыш», разлічаны на 650 месцаў.

Я. ШАРАХОЎСКІ

У выступленні на сходзе пісьменнікаў г. Мінска.

Я. ШАРАХОЎСКІ

Будзем спадзявацца, што гэта адчуць не выні мабільнае волю паэта да творчасці ў зноў прыдзе да значных творчых удач.

Выдатны пісьменнік-настаўнік

Кузьма Чорны, прачытаўшы мае першае апавяданне, сказаў:

— Будзе друкавацца... Толькі назва яшчэ далейшая—назвайце каратей і лясчэй.

Назва майго апавядання была такая: «Гэта праз Вольку і комсомольскую бригаду Сідэкі». Я сеў за стол, пачаў думаць, але ад радасці, што мае апавяданне вяртае друку, у мяне кружылася ў галаве. Я думаў, думаю і ніяк не мог змяніць заглавак.

Кузьма Чорны дапамог:

— Калі ўжо вам цяжка прыдумаць назву па сэнсу, дык вазьміце яе з канцоўкі апавядання... апошняе здарэнне, ці слова, ці найбольш яркую фразу.

Ён перагарнуў лісты майго шэрыку і супыніўся ў канцы. «Ружоўскі ўсход» — гэта быў апошні сказ майго твору.

— А вось так,—ткнуў ён пальцам на словы гэтага радка—як вам падабаецца? Згодны?

Я матнуў галавой у знак згоды.

— Удаляе назва многа значыць,—сказаў Кузьма Чорны.—Лепш за ўсё, каб яна была па сэнсу. Але самае галоўнае, каб апавяданне было добрым.

А пасля я доўга не чуў ад Кузьмы Чорнага санцыяў—будзе друкавацца—аж вельмі да гды. За гэты тэрмін я напісаў некалькі апавяданняў і кожнае з іх прынесіў у Дом пісьменнікаў, у Кабінет маладога аўтара, на кансультацыю.

Кузьма Чорны быў літаратурным кансультантам па прозе. На шчасце, мне давялося кансультаваць свае творы толькі ў яго. Ён заўсёды быў вельмі дакладны.

Калі дакладна прысці, то абавязкова прыдзе, або прачытае рукапіс. І яго заўвагі з'явіліся для мяне сапраўднай школай.

У нас не заўбеды, але быў такі парадокс: я пачынаў галосна чытаць свой твор, а Кузьма Чорны сляваў і рабіў нейкія нататкі на кавалачку паперы. Калі твор за-слюгоўваў увагі, ён казаў:

— Пакіньце яго мне.

А калі не, дык Кузьма Чорны пачынаў распітваць пра рознае аб жыцці. Аднойчы я яму расказаў пра дарогі, якія вядуць ад нашага сяла. Я разумее, што на твор мой ён марна патраціў увагу, што я напісаў зноў кепска. Але пытаўся ён не аб я, а з шырай цікавасцю і часам сам пачынаў апавядаць. Аб жыццёвых здарэннях Чорны апавядаў па-майстэрску, і хто яго слухаў, мімавольна захапляўся, хая здарэнні былі самай звычайнай. Так я чуў ад яго: «Як у сяле журавель устаўляўся, «Ці бачыў ты, Кузьма, прычыну?» Забыццям на гэты яго апавяданні ніколі не было, бо ён умеў і перадаць так неспрэчна і трыва, як прыкмеціў у жыцці. Ужо і гэтым ён вучыў маладога аўтара назіральнасці, умельству знаходзіць самай трыва дэталі.

— На што вы ўстаўлі гэта ў апавяданне?—пытаўся ён у мяне пра адно месца ў апавяданні.—Калі пайшоў у лес на баранік—абраі баранік. Збірай тое, што табе патрэбна. Навошта ў кошкі кідаць сыржэжкі?

Кузьма Чорны вучыў назіраць жыццё: пісаць аб ім, адбіраючы самае тыповае. Часта ён вобразна і ў той жа час канкрэтна растлумачваў законы мастацкага пісьма, які на ўсё жыццё заставаліся ў памяці.

— Стаць, братачка, бочка мёду і бочка алегшо. Адной лыжкай з другой бочкі можна сапсаваць увесь мёд,—казаў ён, навуваючы, як трэба паказваць у мастацкім творы прыгожае і становіцца.

Кузьма Чорны быў вельмі патрабавальным настаўнікам. Была ён аналізуе пісьмы мую рукапіс, адзначае, што атрымаўся лепш, што горш, і звартае мяне на церапрацоўку. Я перапрабавала апавяданне, зноў прынесу яму ў Літкабінет, пакажу, але гэта не значыць, што атрымаў санцыяў—будзе друкавацца». Кузьма Чорны

ішча раз прагледзіць, перачытае і толькі скажа:

— Ну, вось бачыце, цяпер лепш... Разумеце?

Аднойчы я прышоў у Дом пісьменнікаў і не спаткаў Кузьмы Чорнага. Мне падавалі, што ён хворы. Я стаў чакаць, калі ён паздарвае і амаль кожны дзень бываў у Доме пісьменнікаў. І вось неяк мне сказалі, што Чорны запрашае мяне зайсці да яго на кватэру.

У Кузьмы Чорнага рабочы пакой быў невялічкі, дзве сцяны паліц з кнігамі і столік з агаркам свечкі (на выпадак, калі электрычнасць гасла). Я сеў калі вака і, як звычайна, пачаў чытаць. Кузьма Чорны яшчэ не зусім здаровы, дрэбна кашлячучы, стаў павольна хадзіць па пакоі. Калі я скончыў чытаць апавяданне, у мяне было такое адчуванне, нібы пасля адказу на іспытах, Кузьма Чорны моўчкі двойчы прышоўся па пакоі і сказаў, глядзячы на сцяны кнігі:

— Ці чытаў вы, братачка, вось гэту кнігу?

Ён дастаў з паліцы «Мартына Ідэна» Джэка Лондана. Тады яго я ішчэ не чытаў.

— Прачытайце і прыходзіце да мяне, пагаворым,—працягваючы кнігу, сказаў Кузьма Чорны.

А калі я прышоў у другі раз, ён пачаў распітваць, ці спадабалася кніга, як і зразумел вобразы. Ён казаў, што пісьменнік павінен высока цаніць сваю літаратурную справу, павінен пераадолець усялякі цяжкасці.

У тую пару не адні я звартаўся за кансультацыяй да Кузьмы Чорнага. Многія пачынаючы аўтары так, як і я, прыходзілі да яго. Я часта сустракаўся са сваімі таварышамі, ідучы ў Літкабінет, або нават стараўся сустрэцца. Бачыў я на сталях у рабочым пакоі Кузьмы Чорнага кіну рукапісы, дасяглыя яму маладымі аўтарамі, і па старонках рукапісаў ужо, відаць, хадзілі яго рука. Ён лічыў гэту працу як абавязковую і пачэсную. Да пачынаючых аўтараў адносіўся ўважліва, клалаталіва, як бацька.

— Здоўны таварыш. Добрыя рэчы можна напісаць,—казаў ён мне пра маладога празаіка С. К. Ён клалася ў аб маладых аўтарах, дапамагаючы ім у прыватным жыцці. Адному аўтару ён дапамог паступіць вучыцца ў Педінстытут, куды набы ў тым годзе быў вельмі абмежаваным.

У прыватным жыцці Нікалай Карлавіч быў шырым чалавекам і ўвядуў заўсёды прыклад сціплага і працавітага пісьменніка.

Аднойчы ён, задуманы, шоргаючы кілкам па тратуары, ішоў па Сявядлоўскай вуліцы рана-рана, калі ішчэ сонца не ўзыходзіла. Цяпер, баючыся трапіць яму на вочы, я з павагай і ўпотаў цікаваў за ім.

Кузьма Чорны рабіў прагулку і нешта абдумваў, і сапраўды, як пасля казаў ён мне, Нікалай Карлавіч працаваў у той час над раманам «Трыцца пакаленне».

Кузьма Чорны вучыў упарта працаваць і перасцерагаў ад паспешлівасці. Ён звартаўся да мяне на «Вы» даваючы, звычайна, шчырае «братачка».

— Колькі вам, братачка, год? О-го! Навошта завіхацца? Вы на пастаў не глядзіце. Празік стаае ў 35-40 год...

Ад'езджаючы на службу ў Чырвоную Армію, я абядаў яму, што і там буду пісаць, не пакіну літаратурнае працы.

— У які род войск вас залічылі?—пытаў ён.

Я сказаў, што ў артылерыю і дадаў, што дзе-б я ні быў, ніхай сабе на скрынках са снарадамі, буду пісаць, працаваць.

— Пішыце, працуйце, братачка,—адказаў Кузьма Чорны.

У мяне і сёння ў сэрцы жыве вобраз гэтага дарогага чалавека, любмага настаўніка і выдатнага пісьменніка.

Іван ГРАМОВІЧ.

Хроніка літаратуры і мастацтва

На апошнім паседжанні секцыі празаікаў быў абмеркаваны апавяданні маладога пісьменніка Аляксея Кулакоўскага «Нямко» і «Цімка каласка».

Прысутныя пісьменнікі Міхась Лынькоў, Я. Маўр, І. Гурскі, А. Стаховіч, У. Краўчанка, Я. Шарахоўскі, Ц. Крысько, Я. Брыль, І. Грамовіч і іншыя гаварылі аб значным творчым росце маладога аўтара. Яны адзначылі, што Аляксей Кулакоўскі ўмеа раскрывае чалавечы характары, трапа малое мастацкі дэталі, але яшчэ не можа ясна акресліць ідэю і пабудова сюзет твора, што асабліва адчуваецца на апавяданні «Сад».

Творчасць маладога пісьменніка ідзе ад жыцця і таму вельмі мала адчуваецца літаратурны ўплыў. Некаторыя апавяданні часам носяць нарысавы характар.

Да трыццацігоддзя савецкай улады мастакі, якія працуюць у абласных цэнтрах рэспублікі, пішуць новыя творы.

Мастак Н. Дзежыц (г. Віцебск) працуе над карцінай «Аднаўленне г. Віцебска»; мастак А. Шэўчык (г. Гомель) працуе над карцінай «Аднаўленне порта ў Гомелі на рацэ Сож»; мастак В. Звенігародскі (г. Гомель) ішча карціну «Аднаўленне Гомеля». Мастак Паўлю (г. Гродна) выконвае рад графічных работ на тэму «Аднаўленне Гродна».

За апошні час Саюз савецкіх кампазітараў Беларусі папоўніўся новымі членамі. У Саюз прыняты старэйшыя этнограф, знаўца беларускай народнай і песні і кіраўнік Беларускага Дзяржаўнага ансамбля песні і танца, заслужаны артыст БССР Р. Шырма, малады этнограф, даследчык народнай беларускай песні, кіраўнік этнаграфічнага хора вёскі Вялікае Падлессе Г. Цітовіч і малады кампазітар Д. Камінскі.

Па запрашэнню ленинградскай філармоніі з Мінска ў Ленінград выехала брыгада беларускіх артыстаў у складзе: лаўрэата Сталінскай прэміі, народнай артысткі СССР і БССР Л. Александровскай, народнага артыста БССР І. Балоціна і канцэртмайстра Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета С. Талкачоў.

У Ленінградзе імі будзе дадзена некалькі канцэртаў, прысвечаных беларускай і класічнай музыцы.

У Мінскім педінстытуце імя Горкага 16 лістапада адбыўся літаратурны вечар, прысвечаны 40-годдзю літаратурнай і грамадскай дзейнасці Аўтара Коласа.

17 лістапада 1946 г. у Маскву выехала дэлегацыя беларускіх драматургаў на Усеагульнаму навару па пытаннях рэпертуарнага тэатра. У склад дэлегацыі ўваходзілі Кандрат Крапіва, Віталі Вольскі, Міхась Клімковіч, Алякс Кучар і Яўген Рамановіч.

23—25 лістапада 1946 года ў горадзе Таліне адбудзецца з'езд пісьменнікаў Эстоніі. У рабоце з'езда прымуць ўдзел беларускія пісьменнікі Пімен Панчанка і Павел Кавалёў.

У 1947 годзе Дзяржаўнае Выдавецтва БССР выдаць масавым тыражом партреты класікаў і сучасных буйнейшых беларускіх пісьменнікаў.

Сярод студэнтаў Гомельскага педінстытута шмат пачынаючых паэтаў і празаікаў. Кафедрай літаратуры інстытута арганізаваны творчы гурток пачынаючых аўтараў. Кіраўніком гуртка вылучаны навуковы работнік кафедры.

На першых занятках быў прачытаны даклад аб задках савецкай літаратуры ў сувязі з апошнім пастановамі партыі аб ізаляцыйнай рабоце і абмяркоўваліся творы маладых аўтараў.

Члены літаратурнага гуртка маркуюць выдаць рупаніцы альманаха.

Бабруйска база Галоўкінопраката добра наладзіла кіноабслугоўванне раёнаў вобласці. Толькі за верасень і кастрычнік гэтага года было дадзена 1300 кіносеансаў, на якіх прысутнічала 120.000 глядачоў.

У раённых цэнтрах — Глуску, Любані, Кошыце, Старых Дарогах устаноўлена гукавая кіноапаратура. Перасоўваюцца кіноапаратура, якая была тут да гэтага часу, выкарыстоўваюцца для папелшання кіноабслугоўвання сельскіх глядачоў.

Музыказнаўца М. Шыфрына скончыў работу над тэматычным разборам форціянага трыа А. Багатырова, акая з'яўляецца адной з першых навуковых работ у галіне беларускай музыкі.

Работа ўхвалена рэпертуарнай камісіяй Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Саюзе Міністраў БССР і прапанавана для друку.

На здымку: мастак Брэсцкага абласнога Дома народнай творчасці І. Руднык за работай над карцінай аб партызанскім руху на Беларусі. Фота В. Германа.

„Георгі Скарыйна“ М. Садковіча і Е. Львова

(Нататкі чытача)

Велічны вобраз беларускага першадрукара і асветніка Георгія Скарыйна даўно чакае свайго ўвасаблення ў мастацкай літаратуры.

М. Садковіч і Е. Львоў паставілі перад сабою ўдзельніцкую задачу—напісаць беларускамоўнае біяграфію Георгія Скарыйна, паказаць яго ролю асветніка і друкара на сацыяльна-гістарычным фоне.

Пакуль-што вышла ў свет толькі першая частка апавесці.

Падзеі з жыцця Скарыйна ў Польшчы яго сутычкі і барацьба з варожымі элементамі, эпизод з Андронам—прадстаўніком шматлікіх безымянных лірыкаў беларускага народа—гістарычна абгрунтаваны.

Аднак, мне здаецца, што ў кнізе слаба паказана культурнае і палітычнае жыццё Польшчы, барацьба палачан за сваю культуру, тым больш, што матэрыялаў пра гэта ёсць дастаткова. Такі гістарычны фон быў бы вельмі пераконаўчым для стварэння вобраза маладога Скарыйна, зрабіў бы гэты вобраз больш поўным. Асяроддзе, у якім вырас і сфармаваўся Скарыйна, характарызаваўся думна акалічнасцямі: па-першае — класавай барацьбай беларускага сялянства і гарадскіх нізоў супроць землеўладальнікаў, маёмасных пластоў гарадскіх жыхароў і каралеўскай адміністрацыі; па-другое — барацьбай беларускага народа супроць папска-каталіцкай рэакцыі, якая надыходзіла, а таксама імкненнем польскіх каралёў і магнатаў занявоўць беларускі народ і пазбавіць яго нацыянальнай самастойнасці. Без характарыстыкі гэтага асяроддзя нельга зразумець вобраз Скарыйна.

Патрэбна было таксама даць выразную характарыстыку імкненням беларускіх магнатаў, якія потым перайшлі на бок польскіх магнатаў і каралёў. Як вядома, Скарыйна па сваіх поглядах і імкненнях супроцьстаяў падобным здарэнкам у справе вырашэння сацыяльных і нацыянальных пытанняў.

Гэты магнаты імкнуліся прыкмысць свае адрадыніцкія імкненні і ўчынілі дэмагягічныя лозунгі аб распаўсюджанні ў народзе культуры і навуцы, а ішчы раз і лозунгамі нацыянальнай самастойнасці. На самай жа справе, кіруючы сваімі асабістымі інтарэсамі нажыны і ўзабагачэння, яны аддавалі беларускі народ у рукі польскіх каралёў, магнатаў-землеўладальнікаў, спрыялі гэтымі сваімі дзеяннямі напільну ў Беларусь іезуітаў і польскіх каралеўскіх чыноўнікаў і, такім чынам, насадзілі чужую беларускаму народу культуру. Яны імкнуліся пасеець варожасць паміж рускім і беларускім народамі, каб затым знічыць беларускі народ і яго культуру. Гэта неабходна зразумець, каб не быццэ сапраўдных прыхільнікаў беларускага народа з яго ўяўнымі сябрамі.

З цікавасцю чытаюцца старонкі пра паступленне Скарыйна ў Кракаўскі ўніверсітэт, пра яго сутычкі з немцкім вырадка — Еганам фон-Рэйхенбергам. У апавесці маюцца складаныя ўмовы, у якіх жыў, вучыўся і працаваў беларускі

асетнік і першадрукар. Пачуццё п'янажыці выклікае ў чытача вобраз Егана фон-Рэйхенберга — гэтага лянцужага сабакі папы і яменцкіх баронаў. Падобныя рэйхенбергі ў саюзе з рэакцыянымі прадаўцамі каталіцкага духавенства і рэакцыянай часткай польскіх магнатаў, вярдамі польскага народа, імкнуліся падпарадкаваць польскі народ рэакцыянным, аграрным яменцкім баронам, што намагаўся захапіць польскія гарады і вёскі, падпарадкаваць славянскія народы яменцкім баронам.

Недахопам кнігі з'яўляецца тое, што ў ёй слаба паказаны здарэнкі польскага народа, пры садзейнічаны якіх яменцкія каланізатары завалодалі польскімі мястамі, школамі, прабраліся ва ўрадавыя ўстановы Польшчы. Польскі народ ужо тады разумее, што сапраўднымі сябрамі, якія выратуюць яго ад занявоўлення з боку агрэсіўных яменцкіх баронаў, могуць быць толькі рускі, украінскі, беларускі і другія славянскія народы. Іменна разумныя гэтага імкнення славянскіх народаў да аддзіна і натхнялі Скарыйна на пераадоленне цяжкасцей. Аднак, гэтая думка праводзіцца аўтарамі не заўсёды паслядоўна.

Дружба Скарыйна з Нікалаем і Вацлавам некалькі сімвалістычна, яна хоць і апраўдана ходам падзей, але не заўсёды ўдала ўкампануюецца ў агульную канву апавесці.

Складанасць стварэння апавесці пра Скарыйна абумоўліваецца тым, што вельмі мала ёсць вестак пра жыццё вучонага першадрукара. Але затое добра вядома, якую ролю адыграў Скарыйна ў справе асветніцтва і дружбы славянскіх народаў. Скарыйна вучыўся ў Кракаве і Празе чэшскай, якія былі ў той час асяродкамі культуры. Тое, што Скарыйна пачаў сваю дзейнасць у Празе, не выпадкова і абумоўлена гістарычна. Мне здаецца, што гэтая акалічнасць не досыць выразна падкрэслена ў апавесці.

Кулікоўская і Грунвальдская бітвы, рух гусітаў у Чэхіі, барацьба запорожскіх казакаў, дзейнасць беларускіх і украінскіх брацтваў, барацьба польскага народа супроць яменцкай каланізацыі — вось пералік падзей, што фармавалі светапогляд Скарыйна — культурна-асветнага дзеяча і вучонага.

Ва ўмовах XVI стагоддзя дзейнасць Скарыйна не магла абмежаввацца рамкамі Беларусі. Яго велічыні і светлы вобраз быў блізім усім славянскім народам, якія вялі барацьбу за сваю нацыянальную незалежнасць.

Гэта вымагае ад аўтараў апавесці ў другой частцы твора раскрыць агульнаславянскую ролю дзейнасці Георгія Скарыйна.

Часта вобраз Скарыйна ў апавесці мае абстрактны характар. Да некаторай ступені гэта можна прабачыць, бо біяграфічныя весткі пра Скарыйна вельмі бедныя. Аднак, у мастацкім творы яны маглі быць дамыслены аўтарамі, што апошнім патрэбна ўлічыць у далейшай рабоце.

М. КАЦАР.

Лекцыя-канцэрт пра М. Глінку

16-га лістапада адбылася чарговая лекцыя-канцэрт для моладзі, прысвечаная творчасці вялікага рускага кампазітара, заснавальніка рускай оперы М. Глінкі. Лекцыю прачытала Н. Тамашова.

У канцэрте прынялі ўдзел народныя артысты БССР Р. Млодэк, І. Балоцін, саліст Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета Ул. Таланік, канцэртмайстра С. Талкачоў, дацэнт Беларускай Дзяржаўнай кансерваторыі Т. Седанкіна, салісты Беларускай Дзяржаўнай Філармоніі Э. Эфрон, Я. Лосеў, Я. Барташэвіч.

АБ АРХІТЕКТУРЫ

М. Асмалоўскі, начальнік Кіраўніцтва па справах архітэктуры пры Саюзе Міністраў БССР.

Савецкая архітэктура прайшла складаны шлях творчых пошукаў, пераадоляючы ўсё наноснае, што перашкаджала яе развіццю. Але на сённяшні дзень яна ішчэ адстае ад тых патрабаванняў, якія прад'яўляе ёй наш народ. Гэта адставанне павіна быць ліквідавана.

Савецкая архітэктура служыць шырокім масам працоўных, садзейнічаючы паліпальнаму б'ываць умоў іх жыцця, і задыявалі іх мастацкія запатрабаванні. Ніколі і нідзе архітэктура не была так глыбока звязана з шырокімі масамі, як у нашай краіне. За работай архітэктараў, за іх творчымі пошукамі і вялікай увагай соцыялістычнае грамадства.

Вельмі каштоўныя думкі, якія вызначылі паняцце сацыялістычнага рэалізму ў архітэктуры, былі выказаны ў 1943 г. М. І. Калініным.

Ён гаварыў, што ў аснову будаўніцтва нашых дамоў павінен быць пакладзены прынцып утульнасці для тых, хто жыве ў іх, каб гэтыя дамы былі не толькі добрымі знаходкамі, але ўнутры прыдатны для іх жыцця, а грамадскія будыні практычна прыгодны для прызначаных мэтаў.

Пры гэтым трэба пазбягаць усялякіх выкрутасаў.

Сацыялістычнае будаўніцтва павіна быць метаабраманым, прыгожым, якое радуе вочы, але не вычварным і не прэтэнцыяльным.

Ідэяная мэтанакіраванасць мастацкай творчасці ніколі не выключала творчых пошукаў. У нашай краіне не можа быць афіцыйнага стылю. У творчай барацьбе і спа-

галюўнае месца зоймуць пытанні гарадскога будаўніцтва. Пры вырашэнні генеральных планаў неабходна прыстасоўвацца да асаблівасцей гарадоў, якія аднаўляюцца, імкнучыся палепшыць іх архітэктурнае аблічча.

Гістарычна складзенае аблічча горада з'яўляецца адным з важных момантаў у праектаванні. Стварэнне сацыялістычнага аблічча горада — важнейшая задача ўсіх архітэктараў. У сувязі з гэтым неабходна ўспомніць, што ў пастанове Урада аб генеральным плане рэканструкцыі горада Масквы было сказана, што ў Маскве павіна быць захавана гістарычна складзенае рыдэальна-каляндарная сістэма планіроўкі, павінен быць улічаны самым уважлівым чынам мясцовыя ўмовы, рэльеф, тапаграфія і ішчы. Гэтыя ўказанні мы павіны пакласці ў аснову пры аднаўленні гарадоў Беларусі.

У якасці прыкладу нашай работы ў гэтай галіне можна прывесці новы генеральны план аднаўлення і развіцця горада Мінска. Ці адпавядае ён той накіраванасці ў будаўніцтве гарадоў, якую мы павіны, ня першы шырока прыстасоўваць пры праектаванні гарадоў? Безумоўна, адпавядае.

У новым генеральным плане гор. Мінска зусім правільна і рацыянальна вырашана праблема размяшчэння прамісловых і жылых раёнаў. Гэта першы і галоўны прынцып у сацыялістычнай планіроўцы гарадоў.

У планіроўцы новага Мінска захавана гістарычна складзенае аблічча горада, вырашана прынцыпова пытанне аб старэйшым новага цэнтры, які з'яўляецца цэнтрам архітэктурнай кампазіцыі горада, распрацавана планіроўка галоўнай магістралі горада, якая з'яўляецца асноўнай кампазіцыйнай воссю, а таксама правільна вырашаны ўсе элементы гарадскога ўпарадкавання: гарадскі транспарт, азелененне, водазабеспячэнне, каналізацыя.

Стварэнне нормальных умоў жыцця з'яўляецца важнейшай задачай савецкай архітэктуры. Будаўніцтва ў першы пасляваеннай пяцігодкі будзе займаць адно з вядучых месцаў. У праграме аднаўленчых работ

Аднак, генеральны план — гэта ішчэ толькі пачатак аднаўлення горада. Перад архітэктарамі Беларусі стаіць адказная і пачыная задача яго рэалізацыі.

Архітэктар павінен разглядаць горад не як простую механічную суму асобных будынкаў, а як адзін арганізм, адчуваць горад як адно цэлае, незалежна ад яго памеру і маштабаў.

Новае ў будаўніцтве савецкіх гарадоў заключаецца ў ансамблевым вырашэнні гарадскіх вуліц, плошчаў і кварталаў. Аднак, мы не заўсёды выкарыстоўваем гэтыя магчымасці пры забудове нашых гарадоў. Пры забудове іх часта адсутнічаюць сапраўдныя, правільна створаныя, ансамблі.

Вырашальным для архітэктары горада з'яўляецца яго ансамбль, яго кампазіцыя. Адсюль вялікае значэнне набывае правільнае вырашэнне архітэктурны грамадскіх будынкаў. Ідэяная выразнасць гэтых будынкаў павіна быць найбольш перакональнай і яркай.

Маштабы жыллёвага будаўніцтва ў гарадох патрабуюць зусім інакшага падыходу. Нам трэба правільна вырашыць гэтую задачу

ФРАНТАВІК

Усевалод Краўчанка

Спраўднае прозвішча яго было Корж, а звалі — Якаў Радзівонавіч, але ў калгобце яны сапраўды пра яго ў раёне, гэтага чалавека ў адно слова называлі Франтавік, як быццам гэта было яго ўласнае імя. Калі які-небудзь новы ў раёне чалавек цікавіўся Бакаўцом, вядомым прычынам сялом, дзе пражываў Якаў Радзівонавіч яму гаварылі: «Пра Бакавец пытаеце, дзе Франтавік калгасным старшынёй? О, у гэтым сяле ўсё ідзе ладна».

У раёне Франтавік карыстаўся шырокай вядомасцю, аб ім хадзіла многа розных гаворак. Былі сьрод іх і смешныя гісторыі, з якіх ён паўставаў у якасці чалавека своеасаблівага, а часамі і проста дзівака, але перад усім выдатнага калгаснага гаспадара. Выслушавшы ўсе гэтыя напуюнныя нейкім асаблівым чынам расказы пра Якава Радзівонавіча, прыхаўшы ў раён многа і падрабязна распыталі пра яго ў старожаў — і хто ён, і колькі яму гадоў, і чаму атрымаў такое прозвішча, — бо і сапраўды, пасля ўсяго чутага не было застатца абывакам да самой асобы Франтавіка, перададзец сваю цікавасць, уведць пра яго ўсё, што толькі можна было ўведаць.

А быў гэта з выгляду крыху медзведзаваты, шырокалечы і невысокі ростам чалавек, з тоўстай непаверотлівай шыяй. Ненавротлівасць гэтай адразу кідалася ў вочы, бо калі ён хацеў на каго паглядзець і той чалавек знаходзіўся з боку, Якаў Радзівонавіч павяртаўся не галавой, а ўсім тулавам і тады ўжо казаў, калі што меўся сказаць. Гаварыў ён павольна, быццам даючы магчыма кожнаму адчуць усю аялікую важнасць сказанага.

І ад гэтай яго павольнасці ў гаворцы, медзведзаватасці ў рухах першае ўражанне складалася ў кожнага тако, што гэтакі-ж навоўны і непаверотлівы ён і ў рабоце. Але гэта было памылковае ўражанне. Той, каму даводзілася бліжэй пазнаёміцца з Франтавікам, адразу з некаторым здзіўленнем для сябе пераканваўся, што гэта энергічны і цікавы чалавек і нават развітаўшыся з ім, доўга знаходзіўся пад уплывам яго вялікай творчай энергіі.

А ўся вядомасць Якава Радзівонавіча пайшла з таго, што, узвучаўшы пасля фронту заняпалы, з разборунай гаспадарчай бакавецкім калгас, ён ухітрыўся за адзін год паставіць яго на чырваную ногі і ўзяць вагу калгаснага працадзія. Проста здзіўленне вылікала, як лойка перанёс ён у калгас тое, што сам набыў на вайне — дысцыпліну, разумную вынаходлівасць, чоткасць і дэкаланасць у рабоце. Цвёрда перакананы сам, што няма цяжкасцей, якіх не магла-б пераадолець добра арганізаванай калектыўнай сіла, Корж гэтую веру перадаваў усім, і нідаць, у гэтым быў увесь яго поспех.

Яшчэ на першым агульным сходзе, калі першы раз пачаў праўленне і старшынёй, калгаснікі адразу адчулі, што Франтавік не шукае іх давер'я, што гэта будзе надзейны ваяк. Робячы справаздачу перад сходам, быў старшынёй калгаса, гультаяваты, безнішчытны чалавек з адвадзеным яго дробнай натурой прозвішчам Малаяўка, адно толькі і рабіў, што спасылася на пасляваенныя цяжкасці. «Цяжкасці, цяжкасці...» — адна настаяла бубніць ён, як дзяцёл. А часамі, сам адчуваючы, што ўсім надае слухаць адны і тое-ж слова, ён перавяртаў яго на рускую мову і гаварыў не цяжкасці, а труднасці, як быццам гэта ўжо змяняла малюнак і давала яму нейкае апраўданне — бачыце, былі ў яго не толькі цяжкасці але шчы і труднасці.

Франтавік сядзеў за сталом і, улаўшы нерухома погляд у забурджаную многімі доклямі сурвату, якой быў засланы праўленчаскі стол, моўчкі слухаў Малаяўку. Становішча сапраўды было цяжкім. Цягла ў калгасе было як кот наплакаў, рабочай сілы таксама не хапала. За час вайны амаль палова бакавецкіх палеткаў запустэла, і зрабілася неспрыгоднай для апрацоўкі. Не здолеўшы арганізаваць як след працу, калгас ступіў амаль утры зменшыў плошчу пасеву і зніў такі ўраджай, што разлічыўшыся з дзяржавай і адкляўшыся пасевны фонд, праўленне ледзь здолеў выдзяліць калгаснікам на працягненне нейкую дробязь. Белы працягненне аказаў свой уплыў на дысцыпліну — да вайны бакавецкі калгаснікі звывіліся атрымываць на працягненне поўнай меры дабра. Якаў Радзівонавіч слухаў Малаяўку і разгадваў, у чым ковары і з чаго трэба пачынаць. І пакуль Малаяўка, манатонна прабубніўшы разоў дваццаць пра пасляваенныя цяжкасці, нарэшце скончыў сваю справаздачу, Корж прышоў да вываду — у тым становішчы, якое складалася цяпер у Бакаўцы, у першую чаргу трэба даць аб аялікуленні запустэлых палёў, наколькі дазваляць сілы засець большую плошчу зямлі, дабавіцца добрага ўраджаю. Высокі ўраджай даць ваажкі працягненне, а ваажкі працягненне выклікае большую захаванасць людзей да калгаснай працы, узіме матэрыяльны дабрабыт калгаснікаў.

Калі Малаяўка скончыў, напарсёў слова Якаў Радзівонавіч. Ён павольна падняўся ў дэду, пераступіў з нагі на нагу.

— Вось, што, мужчыны... а таксама і жанчыны... — іхна сказаў ён, але ў надышоўшай цішыні голас яго быў выразна пачуць усімі. — Пасляваенныя цяжкасці... пачуў ён і заплыўшы. Не скончыўшы думкі і не надаўшы гэтым словам ніякага адцення, ён раптам пачаў гаварыць усім другое: — У сродку дараў у Сталінградзе абаранялі мы аддзяленнем адзін дом. Прысунулі нас немцы так, што ўжо дыхаль не было ані... Кругом агонь, смерць, штурхатурка сыпалася... Божа, казачка, людзей мала — хопіць плач. Лейтэнант пытаецца: «Што-ж, хлопцы, здадзім дом?» А мы кажам: «Не, паром тут, а адыходзіць не будзем». Двое вытасілі білія... морны ад бруду і дыму сталі... Не было патронаў, шыкамі білія. Мы за гэ-

ваўшы што да чаго, рабіў вывады, а вядома, як быццам гэта толькі да слова прышлося, успамінаў вайну, франтавую абстаноўку.

Расказваючы, што вясною, яшчэ задоўга да пачатку службы, Франтавік рашаў прывесці «самалічную» рэвізію на ўсіх чатырох брыгадах калгаса. Ну, такіх правяры вясною наладжваліся заўсёды, і сама па сабе гэтая справа не была новай для калгаснікаў. Але здзіўлены яны былі другім — тым, з якой прыдзірлівасцю і стараннасцю даходзіў Франтавік да кожнай самай малой дробязі ў гаспадарцы. Якаў Радзівонавіч асабіста правярыў у калгасе кожны плуг, борану, кожны хамут, яго ўвагі не абмянува ніводна малельная недаробка. На сярэднях Франтавік з ключом у руках правяраў ледзь не кожную гайку, кожны самы назначны болцік. І пакуль не пераканваўся, што ўсё зроблена добра, не адыходзіў.

— Ці-ж гэта вам, Якаў Радзівонавіч, каменне ўсё самому трэба глядзець? — казала яму некаторыя, паглядаючы як ён, амыкаўшы ў мазуру рукі, корпаўся каля саварак і плугоў. Не адрываючыся ад працы, Корж адказаў:

— Правяру сам... каб сэрца спакойнае было.

А потым, памылаўшы, дадаў:

— Наш камандзір палка-палкоўнік — перад боем, бывала, усю часць сам абходзіў, усё да дробязі правяраў. Кожнага байца вокам акіне, на кожным кні вяржэ сваёю рукою правярыць. Аднойчы гэтак ідзе, бачыць, стаіць прыхлена да дрэва вінтоўка. Уззяў яе, лясць-лясь затворам. «Чыя вінтоўка?» Адзін баец падхапіўся: «Мая, таварыш палкоўнік». «Ты што-ж, лайлак, перад боем цяпыкі віреш, а вінтоўка твая якая-бачыць?» «Вывават, таварыш палкоўнік, не дагледзеў». — апраўдвалася баец. «Вось як дам табе за недагляд п'яць нарадзў, то будзеш ведаць другі раз... Але наарадзў не дам, а пасля бою няхай твой камандзір доложыць мне, як ты сабе ў гэтым павадыў. Тады бабачу. Як прозвішча?» Той назваўся: «Ты глядзі, каб зараз-жа вінтоўку як след пачысціў». Сам палкоўнік, а за кожнай дробязю глядзеў. І гаспадарка ў яго была не такая, як у нас, а можа ў дваццаць разоў большая...

Лета здарылася эсэсулівае, але бакавецкі палі, у большасці сваёй абкружаны ішчальнай сільной ласоў і зрэслення ад сухавеж'я, амаль што не панеслі шкоды. І зямля і яравіна ўрадзілі добра, а прымаючы пад увагу, што калгас падзяў за гэты амаль усю даваенную плошчу, ураджай бакаўчане атрымалі не малы. Спаліўшы ўсё, што належала дзяржаве, і засыпаўшы насенным фондам, калгас змог размеркаваць калгаснікам амаль па два кілаграмы на працягненне. Гэта ва ўсіх падняло настроі. На калгасным сходзе, калі падгадваліся вынікі гаспадарчага года, брыгадзіры ўставалі і па чарзе гаварылі аб поспехах сваіх брыгад і аб тым, як дабіліся яны, што вольна іх калгас зноў барыцца ў зямную сілу. А калгас трымаў з выступаўшых пад гарачую руку забываліся на тое, што яшчэ далёка не дасяг іх калгас даваеннага ўзроўню — што коней у іх мала і інвентару нехапае, што з чатырох фермаў, якіх меў калгас да вайны, ёсць у іх толькі дзве, малочная і савангадоўчая, ды і тыя яшчэ недакмаплектаваны, і будоўлі грамадскія яшчэ не закончаны. Якаў Радзівонавіч не вытрымаў, устаў і пераваў яго прамоў.

— Чакай... Ты адно хваліўся дасягненнямі, толькі іх ты бачыў. А ты не бачыў, што яшчэ нам трэба зрабіць. Гэта значае, што твой погляд толькі назад скіраваны. А трэба, брат, уперод глядзець. Наше ўсё наперадзе. Бо калі будзем толькі любавіцца зробленым, за гэта жыццё і пакараць можа.

Якаў Радзівонавіч памылаў, пераступіў з нагі на нагу.

— Гэта з намі аднойчы не даходзіць Кантэмпіраўкі так было... Глядзі, глядзі немца дзець трэць без перадыку. Патаміліся, галодныя-жухні нашы не дзе адстаілі. Зайшлі ў лясок, і тут камандзір падаў нам каману адпачыць. Размысціліся мы ў поўнай смеласці, хоць і патомленыя, а смяемся, жартам пераказваем. Немца-жа, думаем мы сабе, дзе-падрапуў шылаўкі! Толькі гэта мы разулеліся, у калячках варжэлі — і раптам та-та-та, кулямёт адпекуць як скарпелі! А за ім, як бразьніць раздзёль, сьмрад адзін-гах! другі-гах! Вось табе і адпачыць! — даваў разбажачка на лесе. Аказваецца, немцы заслон пакінулі, а тыя не прамакнуліся — заўважылі, што мы тут, як пачы размысціліся і пахрысцілі нас крыху. Аж чатырох байцоў мы там згубілі. Вось да чаго заспакоеннасць наша прывяла...

Кажуць, што аднойчы, выслушавшы чарговым апаўдальце Якава Радзівонавіча пра вайну, нехта яму заступіўся:

— І чаму вы, Якаў Радзівонавіч, усё прыводзіце прыклады з вайны? Вайна — гэта адно, а цяпер-жа зусім другое, цяпер мірны час.

Франтавік ажыо ўстрашанаўся ўсёй, павярнуўшы ўсёй постацю да таго, хто яму піраў.

— Сам ведаю, што другое. Але ты дай-дзі галавой — вайну мы выйграў! Выйграўлі! То калі хочаш у калгасе добра дасягнуць, не грэх у франтавікоў сьмуг-таму паважчыцца. Зраўнеўце!

Не тыя, каму выпала да сябе пазнаёміцца з Якавам Радзівонавічам, многа бралі ад гэтага знаёмства. Хто ведаў яго блізка, вельмі хутка пераканваўся, што не дзедамі гэтага цікавага чалавека ёсць у адно слова называлі такім чынам імя — Франтавік, як быццам гэта было яго ўласнае імя. Пераканваўся таксама і ў тым, што не дзедамі так шырока шла пра яго добра вядомасць.

У газете «Літаратура і мастацтва» 23 верасня гэтага года была змешчана рэцэнзія Акісіча на 1-ю сімфонію Падкавырава. Прыемна, што рэдакцыя так хутка адгукнулася на паўнёнае новага сімфонічнага твора маладога беларускага кампазітара. Але крыўда, што газета напружвала непісьменную і беспрыкладную рэцэнзію.

Аўтар рэцэнзіі паставіў перад сабой пачэсную задачу — даць усебаковы аналіз 1-й сімфоніі Падкавырава: яе ідэйны змест, мастацкае ўвасабленне вобразаў. На вялікі жаль рэцэнзенту не па сілах аказалася гэтая задача. Артыкул пераконнае ў тым, што рэцэнзент не знае з элементарнымі законам гармоніі; ён не разумее, што такое атанальнасць, дысанс, не мае ўяўлення аб аналізе музычных форм, ужо не кажучы аб веданні іх гістарычнага развіцця.

Акісіч піша, што ва ўступе да сімфоніі ёсць рад атанальных акордаў, якія вероўж нашай савецкай музыцы. На самай-жа справе ў партытуры сімфоніі адсутнічаюць гэтыя «квіндрэматычныя» соувітучы музыку прымёмы. Агульнавядома, што атанальнасць (адсутнасць ладзаватанальных сувязей) веража савецкай музыцы толькі як самамэта, а не як музычны прымёмы. Нават у неўміручых творах карыфеў рускай музыкі (Рымскі-Корсакаў, Бардэль, Мусоргскі) ёсць моманты атанальнасці, якія ніколі не прымяжоў мастацкага значэння іх твораў. Мы маем на мёе оперы «Сказ аб Кірэжы», «Залаты пуйка», «Князь Ігар».

Страх рэцэнзента перад дысанансамі як перад чымсьці музыкальна-целасэннальным сведчыць, з аднаго боку, аб фармальным падыходзе Акісіча да натрабаванай найхутэйшага музыкальнага вырашэння дысанансавых акордаў, а з другога — аб інтуіцыйнай здольнасці дысанансаў. Другая частка сімфоніі, аб якой піша рэцэнзент, закочваецца на танічным трыгучыці соль-

мажора. Неперакор жадаючы рэцэнзента, танічнае трыгучэнне сольмажора не можа дысанавать.

Акісіч раіць пісаць сімфонію чамусьці толькі ў класічным стылі. Як прыклад, ён прыводзіць сімфонію Бетховена. Рэцэнзент падкрэслівае, што ў сімфоніі Падкавырава адсутнічае «дынамічная» бетховенская «барэца» двух процілеглых тэм. У гэтым ён бачыць недасканаласць 1-й сімфоніі Падкавырава.

Значэнне Бетховена для савецкай музыкальнай культуры надзвычай вялікае. На яго творах выхоўвалася не адно пакаленне таленавітых музыкантаў. Але мы не лічым рад сімфоній Чайкоўскага январчымі для выканання толькі таму, што ў іх адсутнічае патрабаванне разнастайнасці «барэца» двух процілеглых тэм.

Гэтае патрабаванне тым больш дзіўнае, што кампазітар Падкавыраў у сваёй сімфоніі не стаў сабе мэтай паказаць душэўную барэцу героя-комсамольца. Наадварот, складанасць задачы кампазітара ажрас заключалася ў тым, каб сродкамі музыканальнай мовы паказаць маладога героя-комсамольца, як цяльняга чалавека, які горава верыць у пераможнасць ідэй Леніна-Сталіна і таму без усяляк унутраных хістанняў мужна змагаецца за чэсць і незалежнасць сваёй вялікай Айчыны. У даным выпадку патрабаванне аб кампазітара паказаць героя, раздзяраемага

БАГАТЫРОў, заслужаны дзеяч мастацтва БССР, ЦІКОЦКІ, заслужаны дзеяч мастацтва БССР, КАН ДРАШОў, заслужаны артыст Закаўскі ССР, АЛАДАУ, заслужаны артыст БССР, СІЯГЕННЫ, СЛАДОЧАНКА, РУБАНЧЫК, БАКУН, дацэнт Беларускай кансерваторыі, АФАНАСЬЕВ, ШАПІРА, КІРЫЛЬЧАНКА, — канцэртмайстры Белдзяржаўгармоніі.

«Звязда» № 227 ад 17 лістапада 1946 г.)

Рэдакцыя: Л. Александровіч, А. Багатыроў, Г. Габяў, П. Кавалёў, Я. Кулаў, А. Куляшоў, А. Кучар (в. а. адзіннага рэдактара), П. Пестрак, Г. Таран.

на здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

На здымку (злева направа): артысты І. Левін, Э. Герцберг, М. Бярозкін на рэпетыцыйным спектаклі «200.000» Шолам-Алейхема (Дзяржаўны ўкраінскі тэатр БССР).

125 год з дня нараджэння Ф. М. Дастаўскага

Сто дваццаць пяту гадавіну з дня нараджэння вялікага пісьменніка Ф. М. Дастаўскага Інстытут савецкай літаратуры Акадэміі Навук СССР адзначае дэкларацыяй прафесара В. Кірпошча.

Да юбілею музей імя Ф. Дастаўскага ў Маскве папоўнены новымі матэрыяламі.

„Далёка ад Сталінграда“ ў Пінскім абласным тэатры

Спектаклем А. Сурва «Далёка ад Сталінграда» адкрыўся зямовы сезон у Пінскім абласным драматычным тэатры. Рол Арлона — партэра завода, выканае артыст М. Цурбакоў, дырэктара завода Аспраўляе — артыст Гваздзёў, сакратара гаркома Купавіна — артыст Окалоў, сакратара гаркома па прамысловасці Красавіна — артыст У. Пальчэўскі, рэдактара газеты Талкунова — артыст Яворскі, журналістку Волну — артыстка Несцяровіч, рабочага Міхеява — артыст Яфрэменка, жонку Міхеява — артыстка Каміна, старшын гарвоста Анокіна — артыст А. Якуцік, інжынера Бярэзін — артыст П. Масцераў.

Спектакль пастаўлены мастацкім кіраваннем тэатра Пацехіным.

(Наш кар.)

Адкрыццё сезона ў яўрэйскім тэатры

Пасля пяцігадовага перапынку, у Мінску 26 лістапада спектаклем «200.000» Шолам-Алейхема распачынае зямовы сезон Дзяржаўны яўрэйскі тэатр БССР.

Гледачу сталіцы будуць паказаны спектаклі, пастаўленыя тэатрам у галы Вялікай Айчыннай вайны: «Без вянні в'янавіца» А. Астроўскага, «Пігмалён» Б. Шоу, «Зачараваныя кравец» Шолам-Алейхема, «Сва-

Творы юных мастакоў

(На выстаўцы ў Палацы піонеру г. Мінска.)

Летам пятнаццаць вучняў, якія займаліся ў гуртку выяўленчага мастацтва Палаца піонеру г. Мінска, разам з сваім кіраўніком С. Катком ездзілі ў Беларускае пунчу. Юныя мастакі выканалі акварэлю пейзажы, якія паказваюць розныя мясціны вядомага ляснога масіва. На выстаўцы ў Палацы піонеру прадстаўлена 60 пейзажаў. Усе яны выкананы з натуры.

Выстаўка пейзажа пад назвай «Белавежская пушча» савіравае правільнасць навування дзяцей па метадзе работы з натуры, неспрытна срод прыроды. Назіраючы прыроду, дзеці развіваюць зроковую паміць, знаёмяцца з формай, будовай розных прадметаў, з перспектывай. Акрамя гэтага, работа з натуры мае вялікае пазнавальнае значэнне: толькі сутыкаючыся непасрэдна з пры